

Jämförelse av Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna i covid-19

En jämförelse av Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens statistik visar att statistiken om antalet avlidna i covid-19 har divergerat mellan vecka 3-7 2022 jämfört med motsvarande period 2021. Det beror huvudsakligen på att en större andel av de avlidna som ingår i Folkhälsomyndighetens statistik har covid-19 enbart som bidragande dödsorsak eller att covid-19 inte alls är nämnt på dödsorsaksintyget hos Socialstyrelsen.

Om statistiken

Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna tas fram för att övervaka bördan av epidemin i närtid medan Socialstyrelsens statistik tas fram för att producera officiell statistik över dödsorsaker. Statistiken från de två myndigheterna fyller därmed olika syften. I det här faktabladet presenteras en jämförelse mellan Socialstyrelsens och Folkhälsomyndighetens statistik över avlidna. Den jämförande statistiken är framtagen genom en sambearbetning av inkomna dödsorsaksintyg hos Socialstyrelsen med uppgifter från SmiNet, som är Folkhälsomyndighetens register över smittade personer inklusive avlidna. Dödsfall där dödsdatumet är okänt ingår inte i jämförelsen.

I Folkhälsomyndighetens dödsfallsstatistik ingår personer som har fått en laboratoriebekräftad covid-19-diagnos och är rapporterade som avlidna i databasen SmiNet. En person rapporteras som avliden i SmiNet av behandlande läkare eller genom att identifieras som avliden inom 30 dagar efter att ha bekräftats smittad med covid-19 och därefter rapporterats som avliden i SmiNet. I ett begränsat antal fall kan det vara känt av Smittskyddsenheten att dödsorsaken inte varit relaterad till covid-19 och då tas dödsfallet bort ur statistiken.

Socialstyrelsens statistik baseras på dödsorsaksintyget, som skrivs av den behandlande läkaren eller den läkare som fastställer döden, och sammanställs i dödsorsaksregistret. I dödsorsaksintyget beskrivs den kausala kedja av händelser, sjukdomar och tillstånd som lett fram till dödsfallet och dessutom diagnoser som bidragit till att förloppet ledde till döden. Den sjukdom eller händelse (t ex en olycka) som startade den kausala kedjan benämns *underliggande dödsorsak* och är vad som presenteras i Socialstyrelsens dödsorsaksstatistik. Datakällorna har beskrivits i mer detalj i ett faktablad från 2020 och en tidigare jämförelse mellan datakällorna publicerades i början av 2021 (se Mer information nedan). Det här faktabladet är en uppföljning av den senare texten.

I detta faktablad jämför Socialstyrelsen Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens statistik under 3 perioder:

- Hela perioden: Samtliga covid-19-dödsfall fram till den 7 mars 2022.

- 2021 v3-v7: Covid-19-dödsfall med dödsdatum under perioden 18 januari till 21 februari 2021.
- 2022 v3-v7: Covid-19-dödsfall med dödsdatum under perioden 17 januari till 20 februari 2022.

Perioden 2021 v3-v7 är väl rapporterad, de flesta dödsorsaksintyg har inkommit till Socialstyrelsen och Folkhälsomyndighetens statistik är uppdaterad. För perioden 2022 v3-v7 saknas fortfarande information om dödsfall på grund av eftersläpning i inrapporteringen. I Socialstyrelsens statistik saknas ett betydande antal dödsorsaksintyg, men även Folkhälsomyndighetens statistik påverkas av viss eftersläpning.

Dödligheten i covid-19 har förändrats mellan de två perioderna. Under vecka 3-7 2021 hade vaccinationerna mot covid-19 precis påbörjats i Sverige, medan de allra flesta individerna med risk att bli svårt sjuka av covid-19 under vecka 3-7 2022 redan hade vaccinerats med två eller tre doser. Av betydelse är också att olika virusvarianter dominerat under de två jämförelseperioderna. Under perioden vecka 3-7 2021 cirkulerade flera olika genetiska grupper av covid-19 och alfavarianten ökade under perioden, under vecka 3-7 2022 dominerade omikronvarianten smittspridningen.

Skillnader mellan datakällorna

Jämfört med tidigare period har Folkhälsomyndighetens och Socialstyrelsens statistik över avlidna divergerat. För den senaste perioden, 2022 v3-v7, återfinns 46 procent (715 av 1 549) av de avlidna enligt SmiNet i Socialstyrelsens statistik, vilket kan jämföras med 81 procent (1 249 av 1 547) för samma period 2021. Dock saknas fortfarande 11 procent av dödsorsaksintygen (174 av 1 549) för den senaste perioden. Samtidigt så har andelen avlidna enligt Socialstyrelsen som även återfinns i Folkhälsomyndighetens SmiNet varit nästan konstant, 86 procent under 2021 (1 249 av 1 455) och 90 procent under 2022 (715 av 794).

Tabell 1. Avlidna enligt Folkhälsomyndigheten och Socialstyrelsen, uppdelat på statistikälla och per period

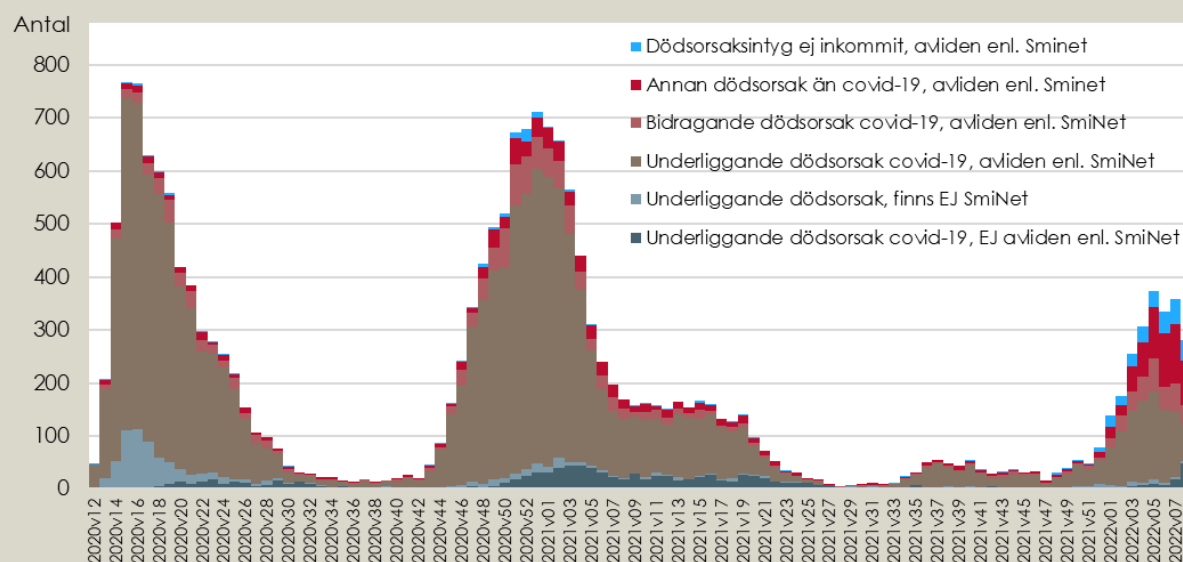
	Hela perioden		2021 v3-v7		2022 v3-v7	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Antal avlidna enligt Folkhälsomyndigheten	17 458	100	1 547	100	1 549	100
Varav finns i statistiken hos Socialstyrelsen	13 930	80	1 249	81	715	46
Varav dödsorsaksintyg ännu ej inkommit till Socialstyrelsen	422	2,4	5	0,3	174	11
Antal avlidna enligt Socialstyrelsen	15 943	100	1 455	100	794	100
Varav finns i statistiken hos Folkhälsomyndigheten	13 930	87	1 249	86	715	90

Källa: dödsorsaksintyg, Socialstyrelsen samt SmiNet, Folkhälsomyndigheten

I figur 1 nedan visas överensstämmelsen mellan dödsorsaksintyg och avlidna enligt SmiNet för hela pandemiperioden per vecka. Varje stapel visar totalt antal

avlidna under en vecka som antingen rapporterats av Socialstyrelsen eller Folkhälsomyndigheten. Stapeln består av olika delar som beskriver hur de två statistikällorna överensstämmer. De blågrå mörka och ljusa fälten representerar dödsfall där den underliggande dödsorsaken är covid-19 men dödsfallet är inte registrerat i SmiNet som avliden med covid-19 (mörkblått) eller personen är inte registrerad som ett covid-19-fall (ljusblått). Det bruna fältet representerar dödsfall som finns både i Socialstyrelsens statistik och i Folkhälsomyndighetens statistik – dvs. där datakällorna överensstämmer. Det rosa, röda och det övre ljusblå fältet representerar dödsfall som finns i Folkhälsomyndighetens statistik men inte i Socialstyrelsens. Dödsfallen i det rosa fältet har enbart bidragande dödsorsak covid-19 och för det röda fältet återfinns covid-19 inte alls på dödsorsaksintyget. Det övre ljusblå fältet representerar dödsfall där dödsorsaksintyget ännu ej inkommit till Socialstyrelsen.

Figur 1. Jämförelse mellan avlidna med underliggande dödsorsak covid-19 enligt dödsorsaksintyg och avlidna med covid-19 enligt SmiNet

Källa: dödsorsaksintyg, Socialstyrelsen samt SmiNet, Folkhälsomyndigheten

Avlidna som endast finns i Socialstyrelsens statistik

I senaste perioden var 10 procent (79 av 794) av dödsfallen i Socialstyrelsens statistik unika för dödsorsaksintygen. Det vill säga, covid-19 var underliggande dödsorsak och återfinns i Socialstyrelsens statistik men dödsfallet ingår inte i Folkhälsomyndighetens statistik. För samma period 2021 var andelen ungefär densamma, 14 procent (206 av 1455). Det är svårt att jämföra dessa förhållandevis små skillnader då det kommer tillkomma fler dödsorsaksintyg för den senaste perioden och ytterligare dödsfall kan registreras hos Folkhälsomyndigheten.

För hela perioden var 876 dödsfall inte alls registrerade i SmiNet. De består till stor del av dödsfall med underliggande dödsorsak U07.2 – Covid-19, virus ej

identifierat och inträffade framförallt under den första vågen, innan testningen hade blivit fullt utvecklad (se det ljusblå fältet i figur 1).

Tabell 2. Avlidna enligt dödsorsaksintygen (Socialstyrelsen), totalt och unika för dödsorsaksintygen, uppdelat på anledning och period

Avlidna enligt dödsorsaksintygen	Hela perioden		2021 v3-v7		2022 v3-v7	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Antal avlidna enligt dödsorsaksintygen	15 943	100	1 455	100	794	100
Dödsfall unika för dödsorsaksintygen	2 013	13	206	14	79	10
Varav saknar registrering i SmiNet	876	5,5	25	1,7	31	3,9
Varav finns i SmiNet men inte registrerats som avliden i SmiNet	1 137	7,1	181	12	48	6,0

Källa: dödsorsaksintyg, Socialstyrelsen samt SmiNet, Folkhälsomyndigheten

Av de som finns registrerade i SmiNet, men inte som avlidna, har 88 procent (1 004 av 1 137) en längre tid mellan provtagningstillfället och dödsdatum än 30 dagar och hamnar därför inte i Folkhälsomyndighetens statistik (mörkblått i figur 1). För den senaste perioden, 2022 v3-v7, är dock en mindre del av de dödsfallen ännu inte registrerade i SmiNet. Det återspeglar alltså eftersläpning i rapportering av dödsfall till SmiNet.

Avlidna som endast finns i Folkhälsomyndighetens statistik

Andelen rapporterade dödsfall av Folkhälsomyndigheten som saknades i Socialstyrelsens statistik ökade från 19 procent (298 av 1 547) i perioden 2021 v3-v7 till 54 procent (834 av 1 549) i samma period 2022 (tabell 3). Till viss del förklaras det av dödsfall som inte inkommit till Socialstyrelsen, eftersläpning av inrapportering av dödsorsaksintyg, vilket står för 11 procent (174 av 1 549) och kan jämföras med 0,3 procent (5 av 1 547) för perioden i början av 2021.

Framförallt förklaras skillnaden mellan perioderna av att dödsfall där covid-19 enbart var bidragande eller inte alls nämnt på dödsorsaksintyget ökat i Folkhälsomyndighetens statistik. Andel av dödsfallen där covid-19 var bidragande dödsorsak enligt dödsorsaksintyget ökade från 10 procent (162 av 1 547) vecka 3-7 2021 till 15 procent (240 av 1 549) vecka 3-7 2022. På motsvarande sätt ökade andelen avlidna enligt SmiNet där covid-19 inte alls återfinns på dödsorsaksintyget från 8,5 procent (131 av 1 547) till 27 procent (420 av 1 549). Detta tyder på att Folkhälsomyndighetens statistik den senaste tiden relativt sett inkluderar fler dödsfall där covid-19 inte är den underliggande dödsorsaken.

Tabell 3. Avlidna enligt SmiNet (Folkhälsomyndigheten), totalt och unika för SmiNet, uppdelat på anledning och period

Avlidna enligt SmiNet	Hela perioden		2021 v3-v7		2022 v3-v7	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal avlidna enligt Folkhälsomyndighetens statistik	17 458	100	1 547	100	1 549	100
Dödsfall unika för Folkhälsomyndighetens statistik	3 528	20	298	19	834	54
Varav dödsorsaksintyg inte inkommit	422	2,4	5	0,3	174	11
Varav covid-19 endast bidragande dödsorsak	1 645	9,4	162	10	240	15
Varav covid-19 varken bidragande eller underliggande dödsorsak	1 461	8,4	131	8,5	420	27

Källa: dödsorsaksintyg, Socialstyrelsen samt SmiNet, Folkhälsomyndigheten

Andelen dödsfall i Folkhälsomyndighetens statistik där dödsorsaken covid-19 inte var underliggande dödsorsak utav de dödsorsaksintyg som inkommit till Socialstyrelsen var 48 procent (660 av 1 375) för vecka 3-7 2022, att jämföra med 19 procent (293 av 1 542) för perioden vecka 3-7 2021.

Mer information

Socialstyrelsens statistik över avlidna i covid-19: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistik-om-covid-19/statistik-over-antal-avlidna-i-covid-19/>

Beskrivning av datakällor för beräkning av avlidna i covid-19: <https://www.socialstyrelsen.se/statistik-och-data/statistik/statistik-om-covid-19/statistik-over-antal-avlidna-i-covid-19/datakallor-for-avlidna-i-covid-19/>

Kontakt:

Erik Wahlström (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: erik.wahlstrom@socialstyrelsen.se

Anna Bennet-Bark (statistikfrågor)

Telefon: 075-247 30 00

E-post: anna.bennet@socialstyrelsen.se